

מלחמת העולם הראשונה בתנ"ך –

לימודים ממלחמתו של אברהם בארבעת המלכים

בפרשתנו אנו קוראים על המלחמה הראשונה בתנ"ך, מלחמה בין קואליציה של ארבעה מלכים מול חמישה מלכים. המלחמה נערכה בשני שלבים: בשלב הראשון, החלה בין ארבעת המלכים שנלחמו מול חמשת המלכים. בשלב השני, כתוצאה מהמלחמה הראשונה, החלה מלחמה שנייה, לאחר ששמע אברהם אבינו שאחינו לוט נשבה.

היציאה למערכה

לחלקה השני של המלחמה, זו שבמעורבות אברהם אבינו משמעות רבה לדורות, כפי שמבאר הרמב"ן בפירושו, על המילים "וַיַּעֲבֹר אַבְרָם בְּאֶרֶץ עַד מְקוֹם שְׂכָם" (בראשית יב, ו): "אומר לך כלל תבין אותו בכל הפרשיות הבאות בענין אברהם יצחק ויעקב, והוא ענין גדול הזכירוהו רבותינו בדרך קצרה ואמרו: 'כל מה שאירע לאבות סימן לבנים' (מדרש תנחומא בראשית ט), ולכן יאריכו הכתובים בסיפור המסעות וחפירת הבארות ושאר המקרים. ויחשוב החושב בהם, כאילו הם דברים מיותרים, אין בהם תועלת. וכולם באים ללמד על העתיד, כי כאשר יבוא המקרה לנביא משלושת האבות יתבונן ממנו הדבר הנגזר לבא לזרעו".

החדשות הגיעו לאוזנו של אברהם אבינו, דוד של לוט. היה זה עוג, "הפליט", שהגיע אליו ובישר לו. על אף שאברהם התגורר באלוני ממרא, הרחק משדה המערכה, מיד כששמע על נפילת אחיינו בשבי נחלץ לעזרתו, רתם את נעריו ויצא לכיוון המערכה. על יחסו ללוט רומזת לנו התורה במילים "וַיִּשְׁמַע אַבְרָם כִּי נִשְׁבָּה אַחִיו". לוט לא היה אחיו של אברהם, אלא בנו של הרן, אחיו של אברהם. רבינו בחיי מבאר שהתורה משמיעה במילה 'אָחִיו', את גדלותו של אברהם, שהתעלם מהמריבה שהיתה ביניהם ובין רועיהם, והתייחס אל לוט באחווה ובידידות, כביכול הוא אחיו ממש.

סיכון מחושב

ביציאתו למלחמה, נטל אברהם אבינו סיכון גדול, בפרט שנלחם בארבעה מלכים גדולים עם צבא מיומן. למרות הסכנה הגדולה הכרוכה בצאתו למלחמה מסוכנת זו, לא נרתע אברהם מלצאת למערכה לחילוץ אחיינו מהשבי, על אף שזמן מה לפני כן הרחיק אותו ממנו על שהתנהג שלא כשורה, במילים "הפרד נא מעלי", ולמרות שלוט בחר להתיישב במקום החטא והזימה בין אנשי סדום, לאחר שאמר "אי אפשר לא באברהם ולא באלקיו". אברהם מסר נפשו במלחמה משום שלוט גדל אצלו והתחנך לאמונה בהקב"ה, כפי שכותב הרמב"ם (מורה הנבוכים חלק ג פרק נ): "הודיענו איך חם לבבו על קרובו בעבור שגדל על אמונתו, ומסר נפשו לסכנת המלחמה כדי להצילו". אברהם עשה זאת רק כדי לעמוד בדיבורו ולשמור הבטחתו ללוט, שאמר לו "הַפְּרֵד נָא מֵעָלַי אִם הִשְׁמָאֵל וְאִימָנָה וְאִם הַיָּמִין וְאִשְׁמְאֵלָה", וכפי שביאר זאת רש"י, שאברהם הבטיח לו: "בכל אשר תשב לא אתרחק ממך ואעמוד לך למגן ולעזר, וסוף דבר הוצרך לו שנאמר וַיִּשְׁמַע אַבְרָם כִּי נִשְׁבָּה אַחִיו...". אברהם לא רצה שייצא חילול שם שמים, שאומר ואינו עומד בדיבורו, ועל כן מסר נפשו לקיים מוצא פיו.



קבלת הפנים אחרי המלחמה

מלך סדום אסיר תודה לאברהם, ומציע לו לקחת את כל הרכוש ובמקביל לשחרר את השבויים עבורו. אך אברהם בתגובה מרים ידו ונשבע שלעצמו לא יקח "מחוט וְעַד שְׂרוֹף נֶעְלִי". אברהם הרים ידו אל ה', לאות הקדש וחרם, שיהיו אסורים עליו, הוא אסר על עצמו את הנכסים והשלל שהציע לו מלך סדום כשכר, כדי שלא יחשוב שאברהם נתן (או קיבל) מעשר, מתוך רצון לזכות ברכוש נוסף. בהרמת ידו כלפי מעלה, הראה אברהם כלפי הקב"ה שהוא הנדיב האמיתי וממנו ראוי לקבל. אברהם הוסיף והראה כלפי הקב"ה שהוא בעל החסד ואם ירצה לתת לו מתנות, רק ממנו יקח ולא ממלך בשר ודם. **אברהם נתן למלך סדום את כל הרכוש, משום שרצה לשמש דוגמא אישית, שלא יחשבו שיצא למלחמה רק כדי לקבל את הרכוש שנפל בשבי, מעבר לסירובו להנות מממון של רשע.**

הדבר היחיד שהסכים אברהם לקחת, רק נתח שיחולק שווה בשווה בין הלוחמים ובין אלו שנתרו לשמור בעורף, באמרו "בְּלִעְדֵי רַק אֲשֶׁר אָכְלוּ הַנְּעָרִים וְחֵלֶק הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר הָלְכוּ אִתִּי עִנְרָא אֲשֶׁל וּמִמָּרָא הֵם יִקְחוּ חֵלְקָם". עפ"י חזקוני, הסכים לקבל את מה שאכלו הלוחמים שלו, אברהם אכל רק משל מלכי צדק.

לימודים ממלחמת אברהם

דרכה של התורה לקצר. את הלכות שחיטה אנו לומדים ממילה אחת – "וַיִּבְחַתְּ מִבְּקָרָךְ וּמִצֹּאֲנָךְ" (דברים יב, כא), וכן את הלכות שבת בעיקר מהפסוק "שָׁבוּ אִישׁ תְּחַתְּיוֹ אֶל יֵצֵא אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי" (שמות טז, כט). לעומת זאת במלחמת המלכים מאריכה התורה בתיאור, (לכאורה מיותר של) אכזריותם של ארבעת המלכים, וכל זאת כדי שנסכיל ללמוד על האופן שבו ניהל אברהם את המלחמה. כבר בטרם היציאה למלחמה, מצינו שאברהם חינך והדריך את חניכיו במניעים להילחם, ואף לסכן חיים ולמסור את הנפש במידת הצורך, תוך סייגים רבים. אברהם הראה לנו במלחמה זו שיש להימנע מהריגת אויבים לשוא, בודאי מי שאינו מעורב באופן ישיר, שכן אין מטרה בלהרוג, ועל כן ייצר אברהם שיטות לחימה שהמעטו בהרג והביאו להכרעה מהירה ולניצחון במלחמה.

הכותב: הרב חגי ולוסקי – מרצה ומחבר סדרת הספרים 'תורתך שאלתי' על התורה, רב המכר 'כי ישאלך' – על הגדה של פסח, 'מה שאלתך' – על מגילת אסתר. **לתגובות** – office@shaalti.co.il

רוצה להיערך לשבת עם רעיונות ודברי תורה לפרשת לך לך?

היכנסו לקישור <https://did.li/yUgDN>

מעוניינים לשדרג את שולחן שבת? עלון חויה בשולחן שבת - לפרשת לך לך תשפ"ו,

בקישור <https://shaalti.co.il/?p=15738>

לקבלת "טעימה" מהספר 'תורתך שאלתי', לקט שאלות ותשובות לפרשת לך לך,

בקישור <https://did.li/R0OZH>



הרב חגי ולוסקי – מרצה ומחבר ספרים
נייד 052-9453811 / מוזמנים לבקר באתר שלנו [/https://shaalti.co.il](https://shaalti.co.il)
לפרטים אודות ספרי תורתך שאלתי, בקישור <https://did.li/fyHCN>
'תורתך שאלתי' – הספרים שיעשירו וירוממו את שולחן השבת שלכם